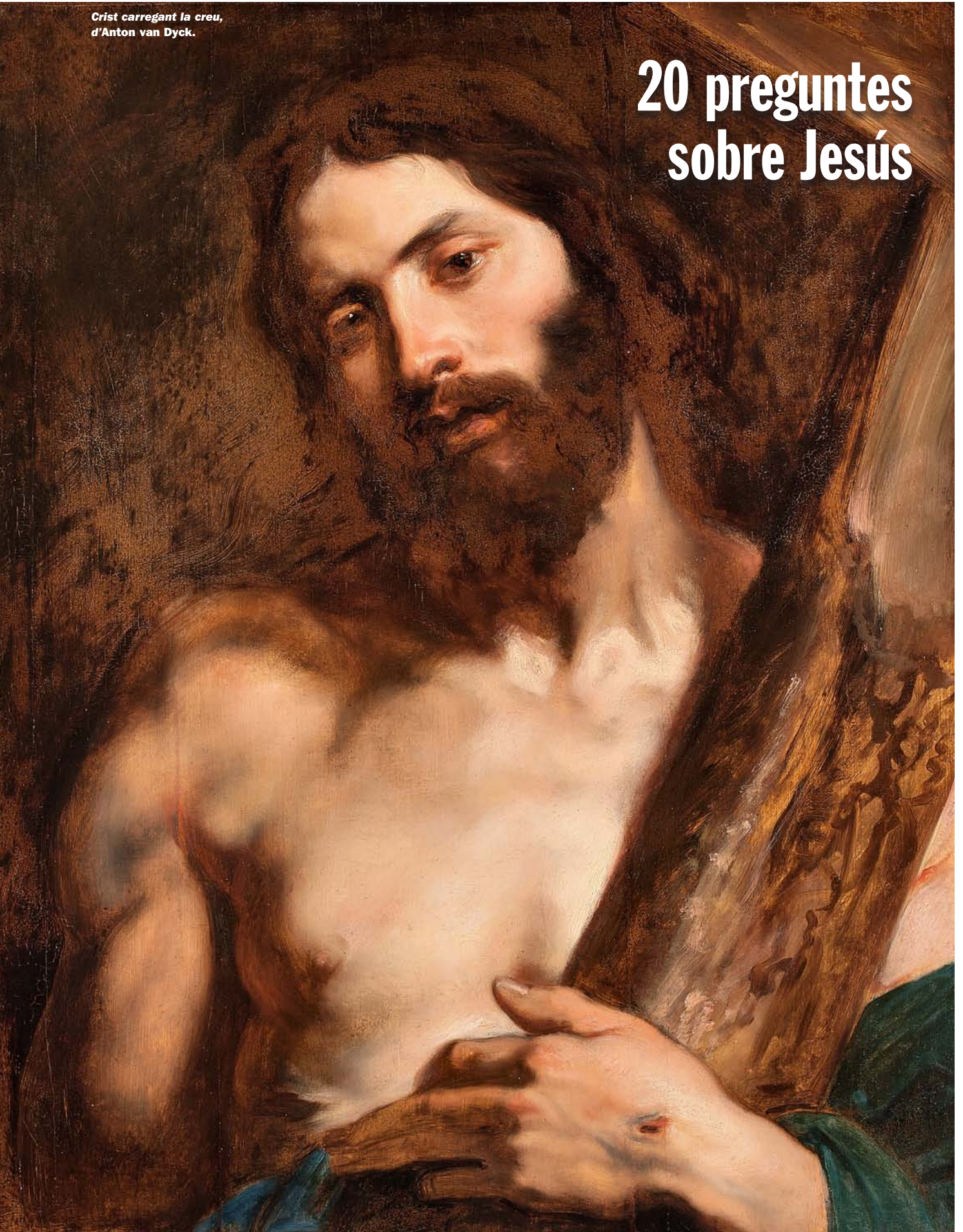

*Crist carregant la creu,
d'Anton van Dyck.*

20 preguntes sobre Jesús

Què se sap del Jesús històric? La investigació bíblica ha progressat enormement els darrers anys. Com diu Michel Quesnel (Universitat Catòlica de Lió), avui sabem que: “els evangelis són una barreja d’història i fe” i que “sense els seus fidels, Jesús només seria un agitador jueu més dels que proliferaren a l’època”. Hi ha consens sobre un bon nombre de qüestions disputades; però resten zones d’ombra. Una guia sobre Jesús per a temps postcristians.

1 **El sermó de la muntanya, de Károly Ferenczy.**

1. És segur que Jesús va existir?

Sí. Negar la seva existència històrica fou un tòpic del segle XIX. A més de les fonts cristianes (Evangelis i Cartes), en parlen Tàcit, Plini el Jove, el jueu romanitzat Flavi Josep i el Talmud jueu de Babilònia (que l’acusa de practicar la bruixeria). El filòsof anticristià Cels (segle II de la nostra Era), tot i ridiculitzar-ne la doctrina, tampoc dubta que Jesús existís.

2. Va tenir un pare biològic?

Aquest és un dels grans temes de debat històric. Ni Luter ni Calví van

dubtar mai de la versió del Credo: “Fill de Déu...”. La tradició jueva antiga, però, sempre considerà Jesús “fill de la fornicació”. La publicació al 1681 del llibre *Tela Ignea Satanae* de l’erudit alemany Johann Christoph Wagenseil va permetre recollir tota una sèrie d’hipòtesis jueves antigues sobre la qüestió. Segons aquestes fonts, Maria hauria tingut Jesús d’un legionari romà anomenat “ben Panthera”. I a Alemanya es va descobrir en la dècada de 1950 una tomba de legionari amb aquest nom. Que el Jesús històric fos fruit d’una violació no és gens segur, però obre perspec-

2 **tives interessants sobre la teologia de la caritat i el paper de l’amor.**

3. Maria hauria estat una mare soltera?

Tots els matrimonis al món antic eren acordats dins el clan. Tradicionalment es considerava que a Israel el concepte de virginitat resultava fora de lloc. Era un país petit (de fet ni tan sols era un país, sinó una mena de confederació de clans o tribus) que necessitava fer fills per a les guerres. El Gènesi ordena: “Creixeu i multipliqueu-vos...”. Però l’any 1967 un arqueòleg israelià va desxifrar un text provinent dels manuscrits de la mar Morta on es parla de verges consagrades i de virginitat perpètua. El concepte de virginitat religiosa no era, doncs, desconegut en el cas de les dones.

4. Quin any va néixer Jesús?

Molt probablement l’any 7 abans de Crist. L’error de datació és responsabilitat del monjo Dionís l’Exigu (460/465-525/550), creador del concepte d’*Anno Domini* com a inici

d'una nova era. Ja els seus contemporanis van intuir l'error de Dionís –i d'aquí el mot que li imposaren. Abans, amb el papa Libori (que en fou entre 352 i 366), el 25 de desembre s'havia imposat com a data del naixement de Jesús, per cristianitzar la festa del solstici d'hivern.

5. Quins arguments hi ha a favor de l'any 7?

Tauletes cuneïformes descobertes a Sippar (Mesopotàmia) testimonien que l'any 7 abans de la nostra era es va produir una rara conjunció astral. Júpiter (símbol de la reialesa) i Saturn (símbol d'Israel) es van aparèixer tres cops en la constel·lació de Peixos (símbol del país dels amorreus, Síria i Jordània). Aquesta conjunció era considerada propícia a un anunci messiànic.

6. Jesús va néixer a Betlem?

És pràcticament impossible. Totes les fonts antigues l'anomenen "natzarè".

Natzaret era un poblet de quatre cases, a una hora i mitja de camí de Sefhoris, la principal ciutat de la regió i lluny de les principals vies de comunicació. Fins fa pocs anys els arqueòlegs creien que ni tan sols existia, però les excavacions han demostrat que l'assentament era anterior al naixement de Jesús.

7. Què se sap de la seva infància?

Res seriós. Els Evangelis no són biografies sinó llibres de fe, que anuncien la "bona notícia" (en grec: *evangelion*) i només parlen de la predicció de Jesús.

8. Què coneixem de la personalitat de Jesús? Era un asceta?

El que és segur és que Jesús no es captenia com un asceta (en hebreu un *nazir*), ni s'abstenia de beure vi, ni es

deixava créixer els cabells. Menjava i bevia com tothom al seu temps. El regne de Déu per a Jesús pertany al cor i no a la gestualitat externa.

9. Jesús era un rabí (mestre): això vol dir que era un filòsof tipus Sòcrates?

Jesús era un predicador popular i, com Sòcrates, no va escriure res. Però no era filòsof en el sentit que mai la seva predicació fa referència a conceptes abstractes. Esmenta proverbis, evoca la vida dels pagesos i els pastors (el cep de vinya, l'ovella perduda...) i en treu un exemple moral. Però el seu missatge va molt més lluny dels rabins de l'època. Predicava l'amor als enemics, tesi que va molt més enllà del que era acceptable al seu temps. I potser al nostre.

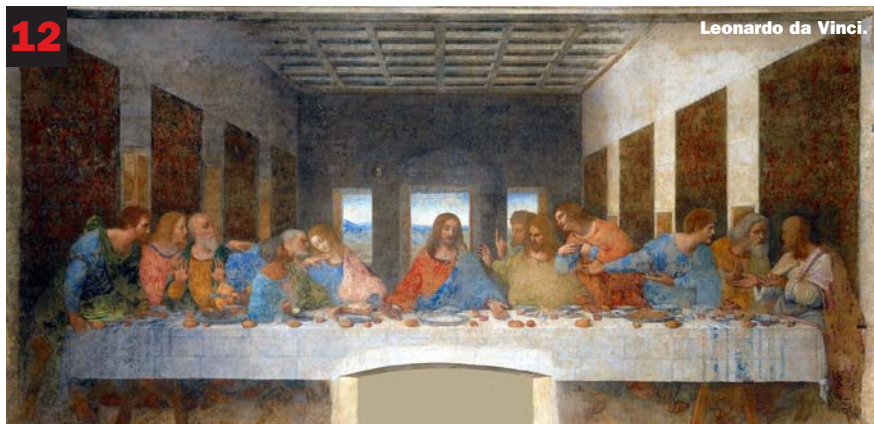
10. Jesús era violent?

Verbalment, Jesús va llançar algun "anatema" (en grec la paraula significa 'maleït' o 'apartat'), especialment contra el Temple de Jerusalem anunciant que "no quedaria pedra sobre

10 **Carl Bloch.**

pedra” (Lluc, 21): Físicament ho va ser un cop, expulsant els mercaders del temple. Però generalment és un personatge d’una pietat impressionant envers els pobres, les dones i els infants, els tres grups socials més marginats a Israel.

12. Tenia 12 apòstols?

Va triar els seus deixebles entre gent molt senzilla (Pere era analfabet) i el 12 és un nombre simbòlic, en record de les 12 tribus d’Israel. De fet, Jesús era un predicador ambulat, seguit per uns centenars de persones, entre els quals un grup important de dones, cosa que sobtava enormement.

11. Va ser un nacionalista jueu?

Difícilment. Està a favor dels pobres, però no demana el compliment estricte de la llei mosaica, condició imprescindible per ser considerat un nacionalista. Potser és la fredor en aquest aspecte el que li féu perdre partidaris a Jerusalem. L’any 6 els romans havien unificat Judea (amb capital a Jerusalem), Samaria i Edom (sud-oest de Jordània) sota un prefecte, mentre Galilea i Perea eren administrades per un príncep vassall de Roma (Herodes Antípat, fill d’Herodes el Gran). La gent detestava ambdós governs, però Jesús afirmà que el seu Regne, “no era d’aqueix món” (Joan, 18, 36).

13. Què se sap de la vida sexual de Jesús?

El tema produeix morbositat, però no hi ha gran cosa. Segurament pensava en ell mateix quan va evocar els qui eren “eunucs a causa del Regne del Cel” (Mateu, 19:12).

14. ... I doncs, Maria Magdalena?

El setembre de 2012, Karen King (Harvard), va moure un tol·le-tol·le espectacular en presentar, en un congrés al Vaticà mateix, un petit fragment de papir en copte on hi havia escrit: “I Jesús els digué: la meva

14 **Merle Hugues.**

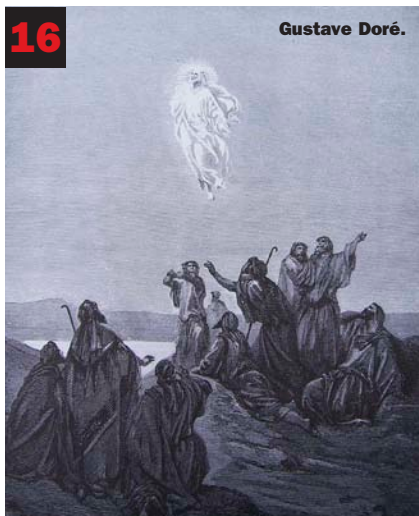
dona és digna de formar part dels meus deixebles”. El text mostraria que Jesús era casat. El tros de paper és autènticament del segle VII o VIII, però no ho és ni l’escriptura ni el gir lingüístic del text. L’única base de la relació entre Jesús i Maria Magdalena es troba en un text enigmàtic de l’Evangeli de Felip (apòcrif de les darreries del segle IV): “Jesús estimava Maria Magdalena més que els seus altres deixebles”. Un Jesús enamorat resultaria potser més humà, però la suposada relació amorosa amb Maria Magdalena no té altra fonamentació textual.

15. Jesús feia miracles?

Cap historiador no pot respondre això. Si va curar Llàtzer o va caminar sobre el llac de Tiberíades és qüestió de fe. Segons la pietat popular, també el dominic sant Raimon de Penyafort (1180 -1275) va caminar sobre les aigües de Barcelona a Mallorca. L’important no és si Jesús feia miracles sinó si la

gent ho creia. Veritables o falsos, els miracles van tenir un gran paper en la mobilització al seu voltant.

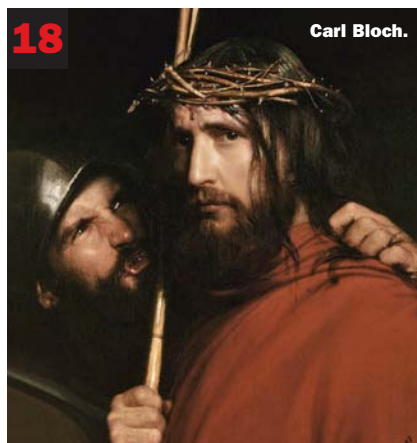
16. Si Jesús feia miracles: era un mag o un mèdium?

Els miracles als Evangelis sempre tenen un sentit pedagògic. Apareixen com a il·lustracions d'alguna predicació. No és un mag, perquè malgrat que faci actes poderosos els dóna un sentit teològic i no cerca el poder, ni tan sols la influència. Les compilacions de textos màgics antics, com els *Papyri Graeciae Magicae*, recollits per Preisendanz i traduïts al castellà per J.L. Calvo Martínez, o el *Llibre dels Misteris o dels Secrets* (Séfer ha-Razim), mostren diferències radicals amb el tarannà de Jesús. No hi ha cap evidència que Jesús hagués predicat cap doctrina secreta, o cap fórmula màgica, ni que ensenyés als seus deixebles res diferent del que explicava en públic.

17. Jesús s'autoconsiderava Messies?

Al final de la seva predicació, Jesús es presenta com a Messies (ungit, rei d'Israel). Una setantena de textos del Nou Testament acrediten que tant ell com els seus deixebles s'ho van prendre molt seriosament: “*Jo i el Pare som un*” (Joan, 10:30). Però la seva messianitat era incomprendible des d'un punt de vista jueu. Esperaven un Messies polític, un militar i va aparèixer un predicador de l'amor.

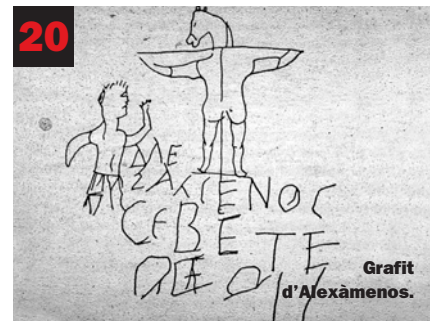
18. Qui va matar Jesús?

Innegablement els romans. Simplement, els jueus no tenien potestat legal per fer-ho. A més, per raons religioses, era impossible que el Sanedrí (un òrgan amb 71 membres) es reunís la vetlla de Pasqua, una de les festes més solemnes de la litúrgia jueva. Haïm Cohen ha suposat que la causa de la mort de Jesús és haver-se autoanomenat “rei”, dignitat reservada al Cèsar, i que més aviat el Sanedrí hauria intentat alliberar Jesús.

19. Era possible una mort menys cruel que la crucifixió?

Crucificar era la forma habitual d'executar els revoltats contra Roma. Tenia, a més, un valor simbòlic perquè era la manera de matar els esclaus. La mirra que s'ofereix a Jesús és un detall que fa històricament creïble la crucifixió. Era una beguda anestesiante que disminuïa el dolor. Que Jesús la rebutgi dóna una mesura de la brutalitat de l'escena.

20. Què és el grafit d'Alexàmenos?

Un dibuix a la paret descobert l'any 1857 al Palatí romà, en una *domus* que havia estat propietat de l'emperador Domicià. Està datat entre els anys 85 i 95 i es conserva al Museo Antiquarium Forense e Antiquarium Palatino de Roma. Representa un home crucificat amb un cap d'ase i duu la llegenda “*Alaxàmenos adora el seu déu*”, escrita en grec. És la prova més clara de la ràpida expansió del cristianisme a Roma i de l'estranyesa que produïa el nou culte.